

Preventie van infectiezieken en vaccinatie bij asielzoekers en vluchtelingen in België/Vlaanderen

A. Vanlander · K. Hoppenbrouwers

© Bohn Stafleu van Loghum 2016

Samenvatting Asielzoekers en vluchtelingen zijn een kwetsbare groep die beschermd dient te worden tegen infectieziekten. Met het oog hierop, maar ook om het risico op verspreiding van infectieziekten in de algemene bevolking te beperken, besliste de Vlaamse overheid dat iedereen die in Vlaanderen of in het Brussels hoofdstedelijk gewest verblijft het aanbod tot (inhaal-)vaccinatie moet krijgen in overeenstemming met de geldende leeftijdsspecifieke aanbevelingen. Om dit beleid ook met de recente toestroom van asielzoekers te kunnen blijven waarmaken, werden voor het eerst in een protocolakkoord duidelijke afspraken gemaakt tussen de Federale (Belgische) en Vlaamse bevoegde diensten, en werden deze in overleg met alle vaccinerende partners lokaal geïmplementeerd. Hierin neemt de jeugdgezondheidszorg (JGZ) de vaccinatie van minderjarigen voor haar rekening.

Trefwoorden vaccinatieaanbevelingen · tbc screening · asielzoekers · lokaal preventiebeleid

Bij hun aankomst worden asielzoekers geregistreerd op de Federale (Belgische) Dienst voor Vreemdelingenzaken (DVZ) in Brussel, en dezelfde dag nog gescreend op tuberculose. Deze screening bestaat uit een radiografisch onderzoek van de thorax om eventueel actieve pulmonaire tuberculose op te sporen. Alleen zwangere vrouwen of potentieel zwangere vrou-

wen, kinderen jonger dan 5 jaar en rolstoelgebruikers, krijgen geen radiografisch onderzoek. Bij hen is een tuberculine huid test (THT) aangewezen, waarbij de lezing 3 tot 5 dagen na de tuberculine-injectie gebeurt. De THT dient door de opvangstructuur georganiseerd te worden binnen twee weken na aankomst ter plaatse. Deze test gebeurt door de medische dienst van de opvangstructuur, ofwel via de regionale Centra voor Respiratoire Gezondheidszorg van de Vlaamse Vereniging voor Respiratoire Gezondheidszorg en Tuberculosebestrijding (VRGT) of de regionale antenne van het Fonds des Affections Respiratoires (FARES), ofwel via de curatieve sector (bijvoorbeeld huisarts of kinderarts) [1].

In de loop van de dag van registratie op de DVZ worden de asielzoekers toegewezen aan een opvangcentrum of een lokaal opvanginitiatief. In het verleden was de DVZ er niet op voorzien om reeds bij registratie zelf vaccinaties toe te dienen, wat een gemiste kans was om snel bescherming te bieden aan asielzoekers voordat ze verspreid worden over de verschillende opvangvoorzieningen in het land. Om hieraan tegemoet te komen hebben de Federale secretaris voor Asiel en Migratie en de Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin in februari 2016 een protocolakkoord afgesloten [2]. Hierin is afgesproken dat bij registratie in Brussel aan volwassen asielzoekers gevraagd wordt naar een bewijs van vaccinatie (is slechts beschikbaar voor $\pm 2\%$ van deze groep) en indien nodig vaccins (1 dosis MBR en 1 dosis dTpa) worden toegediend door een verpleegkundige. Hiervoor kunnen de vaccins gebruikt worden die de Vlaamse overheid voor haar reguliere vaccinatieprogramma gratis ter beschikking stelt. Op hetzelfde moment wordt ook de extra dosis poliovaccinatie aangeboden aan alle personen vanaf de leeftijd van 6 jaar afkomstig uit Pakistan en Afghanistan (advies van de Wereldgezondheidsorganisatie) [3]. Aan volwassenen wordt daarna

A. Vanlander
Vlaamse Wetenschappelijke Vereniging voor
Jeugdgezondheidszorg, Leuven, België

K. Hoppenbrouwers (✉)
KU Leuven, Leuven, België
karel.hoppenbrouwers@kuleuven.be

in de opvangvoorziening indien nodig een tweede dosis MBR, en in het najaar een vaccin tegen seizoensgriep (enkel voor risicogroepen), aangeboden. Voor minderjarige asielzoekers wordt nadat ze zijn toegevoegd aan een opvangvoorziening in Vlaanderen beroep gedaan op de diensten van de jeugdgezondheidszorg. Kind en Gezin vaccineert de kinderen tot de leeftijd van 3 jaar en zo nodig ook oudere niet schoolgaande kinderen. Schoolgaande kinderen worden gevaccineerd door de Centra voor Leerlingenbegeleiding (CLB).

Omdat naast de JGZ ook nog andere partners (bijvoorbeeld huisartsen en kinderartsen) actief zijn bij de vaccinatie van minderjarige asielzoekers en vluchtelingen is het essentieel om elkaars aanbod goed te kennen en om afspraken te maken. Dit werd gefaciliteerd doordat al deze partners, samen met wetenschappelijke experts, het Lokaal Gezondheidsoverleg (LOGO, zie verder) en het Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid vertegenwoordigd zijn in een zogenaamde Vlaamse Vaccinatiekoepel. Deze Vaccinatiekoepel vergadert minstens vier maal per jaar om de implementatie van het vaccinatiebeleid in Vlaanderen te bespreken.

De centrale organisaties van Kind en Gezin en de CLB, en het Federaal Agentschap voor de opvang van Asielzoekers (Fedasil) stemden hun beleid op elkaar af. Maar de grote lokale verschillen maakten het onmogelijk om alle afspraken op dit centrale beleidsniveau vast te leggen. De LOGO's (Lokaal Gezondheidsoverleg) – dit zijn de lokale samenwerkingsinitiatieven die in opdracht van (en gefinancierd door) de Vlaamse overheid meewerken aan de realisatie van het preventieve gezondheidsbeleid en de Vlaamse gezondheidsdoelstellingen – kregen daarom de opdracht om lokaal een overleg met de verschillende actoren te organiseren en te coördineren en om eventuele knelpunten te rapporteren aan de Vlaamse overheid. Op deze manier zijn in sommige regio's lokale samenwerkingsinitiatieven ontstaan waarbij Kind en Gezin en de CLB samen in de opvangcentra vaccineren [4, 5].

De Vlaamse overheid kwam tegemoet aan een groot knelpunt voor de CLB door de Nederlandstalige toestemmingsbrieven voor vaccinatie te laten vertalen. Sinds april 2016 zijn een folder over vaccinatie en toestemmingsbrieven voor inhaalvaccinaties ter beschikking in zeven talen (Engels, Frans, Russisch, Arabisch, Farsi, Pasjtoe en Dari). Deze brieven zijn te downloaden van de website van de Vlaamse Wetenschappelijke Vereniging voor Jeugdgezondheidszorg [6].

Sinds april 2016 stelt Fedasil ook een mobiel medisch team ter beschikking, bestaande uit een arts, twee verpleegkundigen en een administratief medewerker, om bij een uitbraak van een infectieziekte in een opvangvoorziening snel te kunnen optreden. Dit

medisch team richt zich ook op het aanbieden en toedienen van de aanbevolen vaccins aan volwassenen die vóór februari 2016 op de DVZ kwamen, en dus nog geen systematisch vaccinatie-aanbod kregen. Dat verspreiding van infecties in opvangvoorzieningen een realiteit is, blijkt uit een recente (mei 2016) beperkte uitbraak van mazelen in het opvangcentrum van Elsborn (Duitstalig landsgedeelte van België) waarbij, naar aanleiding van één geval van mazelen bij een kind, drie kinderen in quarantaine werden geplaatst door het mobiel medisch team, en door het team in een periode van twee dagen bijna 350 bewoners werden gevaccineerd en de nodige preventiemaatregelen met betrekking tot hygiëne in het opvangcentrum werden ondersteund (Fedasil, persoonlijke communicatie). Bij het ter perse gaan van dit themanummer was het nog onduidelijk of dit mobiel medisch team op permanente basis deze vaccinatieopdracht zal krijgen, zeker nu instroom van vluchtelingen sinds enkele maanden sterk gedaald is in België (zoals in de meeste landen van de Europese regio).

Literatuur

1. Vlaamse Vereniging voor Respiratoire Gezondheidszorg en Tuberculosebestrijding (VRGT). Asielzoekers en tuberculose: hoe verloopt de tbc-screening bij asielzoekers? 2016. http://www.vrgt.be/tuberculose/faq/asielzoekers_en_tuberculose. Geraadpleegd op: 15 juli 2016.
2. Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid. Vaccinatie van vluchtelingen vanaf nu bij aankomst in België. Persbericht 5 februari 2016 2016. <https://www.zorg-en-gezondheid.be/vaccinatie-vluchtelingen-vanaf-nu-bij-aankomst-in-belgi%C3%AB>. Geraadpleegd op: 15 juli 2016.
3. World Health Organization. Regional office for Europe. WHO-UNHCR-UNICEF joint technical guidance: general principles of vaccination of refugees, asylum-seekers and migrants in the WHO European Region. 23 November 2015. 2015.
4. Lokaal Gezondheidsoverleg/Afspraken i.v.m. vaccinatie van asielzoekers. <http://www.vlaamse-logos.be/content/vaccinatie-en-asielzoekers-verslag-en-afspraken-overlegtafels-februari-2016>. Geraadpleegd op: 15 juli 2016
5. Federaal Agentschap voor de opvang van Asielzoekers. www.fedasil.be. Geraadpleegd op: 15 juli 2016
6. Vlaamse Wetenschappelijke Vereniging voor Jeugdgezondheidszorg (VWVJ). Vertalingen 'algemene folder over vaccinaties' en 'formulieren inhaalvaccinaties 2016'. <http://www.vwvj.be/vertalingen-algemene-folder-over-vaccinaties-en-formulieren-inhaalvaccinaties>. Geraadpleegd op: 15 juli 2016.

A. Vanlander, jeugdarts, wetenschappelijk medewerker Vlaamse Wetenschappelijke Vereniging voor Jeugdgezondheidszorg

K. Hoppenbrouwers, jeugdarts, hoogleraar Jeugdgezondheidszorg